

МСПМД (IMAS) 08.10

Перше видання
10 червня 2009 року
Поправка 2, березень 2013 року

Нетехнічне обстеження

Директор,
Служба ООН з питань протимінної діяльності (ЮНМАС)
1 United Nations Plaza, 6th Floor
New York, NY 10017 (Нью-Йорк)
USA (США)

Електронна пошта: mineaction@un.org
Телефон: +1 (212) 963 0691
Факс: +1 (212) 963 2498
Веб-сайт: www.mineactionstandards.org

Попередження

Цей документ є чинним з дати, вказаної на титульному аркуші. Оскільки Міжнародні стандарти протимінної діяльності (МСПМД) підлягають регулярному огляду і перегляду, користувачі повинні перевіряти їх статус на веб-сайті проекту МСПМД (<http://www.mineactionstandards.org/>) або на веб-сайті ЮНМАС (<http://www.mineaction.org>).

Повідомлення про авторські права

Цей документ ООН є одним з Міжнародних стандартів протимінної діяльності (МСПМД) і авторські права на нього є захищеними ООН. Ані цей документ, ні витяги з нього не можуть відтворюватися, зберігатися чи передаватися у будь-якій формі, за допомогою будь-яких засобів для будь-якої іншої мети без попереднього письмового дозволу Служби ЮНМАС, що діє від імені Організації Об'єднаних Націй.

Цей документ не призначається для продажу.

Директор,
Служба ООН з питань протимінної діяльності (ЮНМАС)
1 United Nations Plaza, 6th Floor
New York, NY 10017 (Нью-Йорк)
USA (США)

Електронна пошта: mineaction@un.org

Телефон: +1 (212) 963 0691
Факс: +1 (212) 963 2498

Зміст

Передмова	iv
Вступ	1
1. Сфера застосування	2
2. Нормативні посилання	2
3. Терміни, визначення і скорочення	2
4. Призначення нетехнічного обстеження	3
5. Результати нетехнічного обстеження	4
6. Вимоги до реєстрації підозрюваних небезпечних районів (ПМНР) та підтверджених небезпечних районів (ПНР)	5
6.1. Критерії ПМНР та ПНР	5
6.2. Виключення	6
6.3. Всі необхідні заходи	6
6.4. Процес прийняття рішень на основі фактів	7
7. Методологія проведення нетехнічного обстеження	7
8. Джерела інформації	9
8.1. Загальні положення	9
8.2. Оцінка та класифікація джерел	9
8.3. Використання території та доріг	10
8.4. Розподіл небезпечних районів на підрайони	11
9. Вимоги до команди нетехнічного обстеження	11
10. Документація	12
11. Залучення громади	12
12. Питання відповідальності	13
13. Зобов'язання і обов'язки	13
13.1. Національний орган з питань протимісної діяльності (НОПМД)	13
13.2. Організація, що проводить обстеження	14
Додаток А. Нормативні посилання	15
Облік і реєстрація поправок	16

1.

Передмова

Міжнародні стандарти для програм у сфері гуманітарного розмінування були вперше запропоновані робочими групами на міжнародній технічній конференції, яка проводилася у Данії у липні 1996 року. Були встановлені критерії для всіх аспектів процесу розмінування, рекомендовані стандарти й узгоджене нове універсальне визначення поняття «розмінування». Наприкінці 1996 року принципи, запропоновані у Данії, були розвинені робочою групою під керівництвом ООН і з'явилися «Міжнародні стандарти для проведення операцій з гуманітарного розмінування». Перше видання було опубліковане Службою Організації Об'єднаних Націй з питань протимінної діяльності (ЮНМАС) у березні 1997 року.

З того часу сфера застосування цих початкових стандартів була розширена з метою включення інших елементів протимінної діяльності та відображення змін, внесених до операційних процедур, практики і норм. Ці стандарти були перероблені і перейменовані у Міжнародні стандарти протимінної діяльності (МСПМД)

Організація Об'єднаних Націй несе загальну відповідальність за створення умов і сприяння ефективному управлінню програмами протимінної діяльності, включно із розробкою і підтримкою стандартів. Тому Служба ЮНМАС є підрозділом у структурі Організації Об'єднаних Націй, що несе відповідальність за розробку і підтримку стандартів МСПМД. Підготовка стандартів МСПМД здійснюється за підтримки Женевського міжнародного центру гуманітарного розмінування.

Робота з підготовки, огляду і перегляду стандартів МСПМД здійснюється технічними комітетами за підтримки міжнародних, урядових і неурядових організацій. Найновішу версію кожного стандарту, разом із інформацією про роботу технічних комітетів, можна знайти за посиланням <http://www.mineactionstandards.org/>. Окремі стандарти МСПМД переглядаються не рідше ніж раз на три роки для відображення змін, які мають місце у нормах і практиці протимінної діяльності, а також для введення цих змін до міжнародних правил і вимог

Вступ

Цей стандарт слід читати у поєднанні зі стандартом МСПМД (IMAS) 07.11 Розблокування території (процес ленд-реліз) та стандартом 08.20 Технічне обстеження.

Зазвичай, нетехнічне обстеження є початковим кроком для оцінки території, її категоризації як підозрюваний або підтверджений небезпечний район (ПМНР/ПНР- SHA/СНА), та для відповідних процесів щодо виключення, зменшення або очищення території з ціллю її продуктивного використання. Воно також включає в себе ретельний аналіз нової інформації щодо можливого забруднення мінами/ВЗВ, або аналіз раніше зроблених записів про небезпечний район, здебільшого без застосування протимінних заходів на території підозрюваного району.

Нетехнічне обстеження зазвичай є значно дешевшим ніж технічне обстеження та очищення/розмінування. Однак, воно може мати дуже сильний вплив на всі види діяльності, пов'язаних з визначенням та управлінням забрудненим районом, з точки зору визначення загальної площі території.

Термін «нетехнічне обстеження» охоплює всі нетехнічні засоби, включно з кабінетним аналізом, аналізом історичних даних та широким колом інших функцій зі збору та аналізу інформації, а також фізичного відвідування польових ділянок. Всі елементи нетехнічного процесу зосереджені навколо визначення, оцінювання, збору, звітування та використання інформації, щоб встановити, де треба шукати міни /ВЗВ, а також де їх не треба шукати, а також для підтримки процесу прийняття рішень щодо виключення, зменшення або очищення території.

Ресурси щодо вирішення проблем забруднення мінами/ВЗВ є дуже коштовними, обмеженими та цінними. Доречним є очікування, що їх використовуватимуть якомога ефективніше згідно з дозованими заходами реагування, що їх описано у стандарті МСПМД 07.11. Дорогі технічні засоби не треба використовувати, якщо не має достатніх доказів, які б виправдовували їхнє використання, та якщо певний об'єм робіт не було визначено з найбільшою точністю та надійністю. Нетехнічне обстеження є первинним заходом для підтвердження такого виправдання та для здобуття доказів на підтримку прийняття рішень щодо вживання технічних заходів.

В той же час нетехнічне обстеження може само по собі надати достатньо доказів, які б дозволили виключити певну територію, з дотриманням вимог продемонструвати, що було вжито «всіх необхідних заходів». Цей стандарт надає керівництво щодо тлумачення фрази «всі необхідні заходи» стосовно нетехнічного обстеження.

Виконання нетехнічного обстеження за найвищими стандартами має фундаментальне значення для ефективності та продуктивності проведення інших операцій розблокування територій (процес ленд-реліз). Неefективне нетехнічне обстеження може призвести до створення надмірної кількості підозрюваних небезпечних районів (ПМНР (SHA)), що запобігатиме продуктивному використанню території та створюватиме непотрібну вимогу для проведення наступної технічної дії. Ефективне нетехнічне обстеження не тільки відповідає на негайні запитання щодо природи та площі небезпечних районів, але також надає інформацію, яка сприятиме ефективності та надійності процесу розблокування території на всіх його наступних етапах.

Підтвердження того, що релевантну інформацію було визначено, знайдено, зібрано та проаналізовано на підтримку процесу прийняття рішень, є критичним для концепції «всі необхідні заходи» та є підґрунтям для досягнення головної мети будь якого процесу розблокування територій ленд-реліз: досягти впевненості всіх зацікавлених осіб включно з землекористувачами в безпеці території.

Нетехнічне обстеження не може проводитись в ізоляції від наступних видів діяльності процесу ленд-реліз. Постійне покращення процесів та процедур нетехнічного обстеження базується на аналізі діяльності у світлі того, що вже було знайдено у небезпечних районах, включно з детальною інформацією, які небезпечні предмети було або не було знайдено під час проведення технічних заходів, а також на результатах більш подовженого моніторингу районів після їхнього розблокування.

Нетехнічне обстеження

1. Сфера застосування

Цей стандарт встановлює принципи та надає керівні настанови для проведення нетехнічного обстеження, а також визначає основні обов'язки та зобов'язання задіяних в ньому організацій.

2. Нормативні посилання

Перелік нормативних посилань наводиться в Додатку А. Нормативні посилання є важливими документами, які згадуються в цьому стандарті та які становлять невід'ємну частину положень цього стандарту

3. Терміни, визначення і скорочення

Повний глосарій всіх термінів і визначень, що використовуються в серії стандартів МСПМД, міститься в МСПМД (IMAS) 04.10.

У серії стандартів МСПМД, слова «повинен», «слід» і «може» використовуються для позначення бажаного ступеню відповідності. Вживання цих слів узгоджується з вживанням їх у формулюваннях стандартів та керівних принципів ISO.

- a) слово «повинен» використовується для позначення вимог, методів або специфікацій, які повинні застосовуватися для того, щоб відповідати стандарту.
- b) слово «слід» використовується для позначення бажаних вимог, методів або специфікацій;
- c) слово «може» використовується для позначення можливого способу або плану дій.

Термін «розблокування території» (land-release) описує процес здійснення всіх необхідних заходів для ідентифікації, визначення і видалення всієї присутності і підозри на присутність мін і ВЗВ шляхом проведення нетехнічного обстеження, технічного обстеження та / або розмінування. Критерії «всіх необхідних заходів» визначаються Національним органом з протимінної діяльності (НОПМД).

Термін «Національний орган з питань протимінної діяльності (НОПМД)» (National Mine Action Authority (NMAA)) означає урядову організацію, часто – міжвідомчий комітет, у країні, що постраждала від забруднення мінами/ВЗВ, на яку покладено обов'язок регулювання, управління і координації протимінної діяльності.

Примітка: За відсутності НОПМД, може виявитися необхідним і належним для ООН, чи якогось іншого авторитетного міжнародного органу взяти на себе певну частину або всі обов'язки і виконувати деякі або всі функції Центру протимінних операцій (ЦПМО) або, що відбувається рідше, функції самого НОПМД.

Термін «Підозрюваний небезпечний район (ПМНР)» (Suspected Hazardous Area (SHA)) означає район, щодо якого існує обґрунтована підозра у забрудненні мінами / ВЗВ на підставі непрямих доказів присутності мін / ВЗВ

Термін «Підтверджений небезпечний район» (ПНР) (Confirmed Hazardous Area (CHA)) означає район, щодо якого забруднення мінами / ВЗВ було підтверджено на підставі прямих доказів присутності мін / ВЗВ.

Термін «Нетехнічне обстеження» (non-technical survey) означає збір та аналіз даних, без використання технічних засобів, про присутність, тип, розподіл та оточення місць розташування мін / ВЗВ, з метою кращого визначення того, де є забруднення мінами /

ВЗВ, а де його немає, і для підтримки визначення пріоритетності розблокування території, а також процесів прийняття рішень шляхом надання доказів.

Термін «Технічне обстеження» (technical survey) означає збирання та аналіз даних з використанням належних технічних засобів про присутність, тип, розподіл та оточення місць забруднення мінами / ВЗВ, для кращого визначення наявності або відсутності забруднення мінами / ВЗВ і для підтримки визначення пріоритетності розблокування території, а також процесів прийняття рішень шляхом наведення доказів.

Термін «Всі необхідні заходи» (all reasonable effort) описує те, що вважається мінімальним прийнятним рівнем проведення заходів щодо визначення і документування забруднених районів, або видалення присутніх мін / ВЗВ, або підозри на їх присутність. Всі необхідні заходи вважаються проведеними, якщо з огляду на очікувані результати виділення додаткових ресурсів вважається недоцільними.

Виключена територія (m2) (cancelled land). Певний район, визнаний таким, що не містить доказів наявності мін / ВЗВ, після проведення нетехнічного обстеження підозрюваних мінонебезпечних районів (ПМНР)

Зменшена територія (m2) (reduced land). Певний район, визнаний таким, що не містить доказів наявності мін / ВЗВ, після проведення технічного обстеження підозрюваних мінонебезпечних районів (ПМНР).

Очищена / розмінована територія (m2) (cleared land). Певний район, розмінований шляхом видалення та / або знищення всіх визначених небезпек, пов'язаних з мінами і ВЗВ, на певну глибину

Примітка: Суббоєприпас, що не вибухнув (unexploded submunition), вважається частиною ВЗВ і, відтак, окремо не згадується.

4. Призначення нетехнічного обстеження

Загальне призначення нетехнічного обстеження полягає в застосуванні всіх належних нетехнічних засобів включно з відвідуванням польових локацій для визначення, збору, аналізу та підготовки звітів стосовно інформації/доказів для того, щоб:

- Підготувати рекомендації про визначення ПМНР/ПНР (SHAs/CHAs);
- Підготувати рекомендації про виключення та/або подальше зменшення/очищення територій;
- Підтримати процес встановлення пріоритетів; та
- Сприяти продуктивному та ефективному плануванню проведення майбутніх технічних робіт.

Більш детальні цілі нетехнічного обстеження включають в себе:

- a) Оцінити, чи дійсно певні райони забруднені мінами/ВЗВ;
- b) Визначити ПМНР (SHAs), для яких аналіз непрямих доказів наявності мін/ВЗВ підтверджує необхідність такий аналіз робити;
- c) Визначити ПНР (CHA), для яких аналіз прямих доказів наявності мін/ВЗВ підтверджує необхідність робити нетехнічне обстеження;

- d) Виключити увесь або частину району ПМНР/ПНР, де не знайдено доказів забруднення мінами/ВЗВ;
- e) Визначити соціально-економічні фактори та загрози, які можуть бути релевантними для прийняття рішень щодо встановлення пріоритетів;
- f) Записати точно і повно прямі докази наявності мін/ВЗВ;
- g) Зібрати якомога точніше і надійніше наявну інформацію про характеристики та розташування мінного забруднення, що може допомогти в ефективному та продуктивному плануванні наступної фази технічного втручання, як наприклад цільове технічне обстеження та очищення;
- h) Зібрати якомога точніше і надійніше наявну інформацію про нещасні випадки та інциденти з людьми та тваринами;
- i) Зібрати інформацію про фізичні зміни оточуючого середовища, як, наприклад, наноси ґрунту через повені або вітер, ерозія, зсуви, і т.д., які можуть змінити місцеву ситуацію після того, як відбулося забруднення мінами; та
- j) Зібрати інформацію про фізичні обставини на ділянці, наприклад, під'їзні шляхи, рослинність, ґрунт, топографія, інфраструктура, сільське господарство, ситуація з місцевою безпекою та про інші фактори, що можуть бути релевантними для процесу прийняття рішень.

Треба пам'ятати, що де це доречно, планувальники та спостерігачі мають бути готовими використати наземні технічні засоби поза зоною ПМНР/ПНР для збору даних про місцевість, типи ґрунту, рівні забруднення мінами, рослинність та про їхній вплив на швидкість виконання робіт, на процедури та методології, які можуть бути застосовані під час майбутніх технічних робіт.

5. Результати нетехнічного обстеження

Результати процесу нетехнічного обстеження повинні базуватися на аналізі висновків обстеження в контексті іншої інформації про тип, природу та поширення забруднення в театрі проведення операцій та повинні містити:

- a) Звіти, що деталізують, яка саме діяльність нетехнічного обстеження була вжита і де саме, щоб сформулювати вхідні дані для майбутнього процесу планування і щоб використати їх як докази, які підтверджують вживання «усіх необхідних заходів» щодо знаходження, визначення та видалення присутніх мін / ВЗВ або підозри на їх присутність;
- b) Рекомендації щодо визначення ПМНР/ПНР, куди також входить, якщо це доречно та виправдано на основі «усіх необхідних заходів», рекомендація з виключення частини або всього району існуючих ПМНР/ПНР;
- c) Рекомендації щодо подальших нетехнічних та технічних дій, куди також входить, якщо це доречно, детальна інформація про рекомендовані технічні засоби та методології; та
- d) Дані та інформація для проведення аналізу іншими структурами, агенціями та організаціями.

Певні обставини під час проведення обстеження, а також потреби інших зацікавлених сторін можуть вимагати підготовки інших звітів. Керівники нетехнічного обстеження повинні забезпечити, щоб подібні додаткові вимоги було встановлено до проведення обстеження та включено в процеси планування, проведення та документування обстеження.

6. Вимоги до реєстрації підозрюваних небезпечних районів (ПМНР) та підтверджених небезпечних районів (ПНР)

6.1. Критерії ПМНР та ПНР

Критерії для створення, деталізації, розрізнення один від одного і частково або повністю для виключення ПМНР та ПНР повинні бути чіткими, узгодженими та зрозумілими для всіх задіяних сторін. Їх випрацюють через процес дискусій та узгоджень між зацікавленими сторонами.

Критерії треба розробляти для того, щоб:

- a) Сприяти постійному визначенню ПМНР та ПНР;
- b) Сприяти однорідному ходу процесу виключення, зменшення та очищення території;
- c) Спростити управління процесом виключення, зменшення та очищення території;
- d) Забезпечити певні рамки для країн, яким треба документувати та демонструвати дотримання до міжнародних конвенцій; та
- e) Надати рамки, що їх можна піддавати аудиту, для допомоги в вирішенні питань щодо відповідальності у випадках інцидентів з мінами/ВЗВ.

ПМНР повинен бути визначеним на основі аналізу непрямих доказів присутності мін/ВЗВ. НОПМД узгоджує критерії з урахуванням місцевих обставин та умов, а також з урахуванням більш широкого контексту аналізу характеристик забруднення в театрі проведення операцій. Приклади непрямих доказів можуть включати в себе, але не обмежуються, наступними елементами:

- Потенційно продуктивні території, що не використовуються;
- Усні повідомлення місцевого населення / колишніх учасників бойових дій;
- Записи про міни /ВЗВ, де надійність таких записів залишається відкритою для сумнівів або не оцінювалася;
- Аналіз інших відомих забруднених районів, тактичні та історичні джерела;
- Колишні зони бойових дій;
- Дані попередніх досліджень, не підтримані прямими доказами наявності забруднення;
- Випадки вибуху мін / ВЗВ з постраждалими або без постраждалих або випадки, коли місце події не може бути точно визначене

ПНР визначається на основі прямих доказів наявності мін/ВЗВ. НОПМД узгоджує критерії з урахуванням місцевих обставин та умов, а також з урахуванням більш широкого контексту аналізу характеристик забруднення в театрі проведення операцій. Приклади прямих доказів можуть включати в себе, але не обмежуються наступними елементами:

- Записи про міни/ВЗВ, коли надійність цих записів було підтверджено під час попередніх операцій
- Візуальне спостереження мін/ВЗВ, або частин мін/ВЗВ, їхніх уламків або кратерів;
- Детонація вибухівки під час пожеж або спричинена тваринами;
- Знаки попередження про міни, огороження, допоміжне обладнання (ящики, каністри) тощо, що асоціюються із забрудненням
- Випадки вибуху мін / ВЗВ з постраждалими або без постраждалих або випадки, коли місце події не може бути точно визначене

ПНР можна створити тільки після того, як було знайдено прямих доказів забруднення мінами/ВЗВ.

ПМНР та ПНР можна поділяти на підкласи або на внутрішні зони, щоб відобразити можливі варіанти типів небезпеки, рівень впевненості, що пов'язаний з різними доказами або іншими факторами, що можуть бути релевантними для майбутнього планування та для процесу прийняття рішень.

Межі треба оцінювати якомога чіткіше на основі наявних доказів.

6.2. Виключення

Умовою виключення території після нетехнічного обстеження є те, що було вжито «всіх необхідних заходів» перед і під час проведення нетехнічного обстеження, і що можна продемонструвати з високим рівнем впевненості, що не має підтвердження забруднення даної території мінами/ВЗВ. За відсутності доказів, які б підтверджували можливість виключення території, необхідно продемонструвати, що якби забруднення дійсно мало місце, то завдяки всім вжитим заходам такі б підтвердження наявності забруднення на даній території було б знайдено.

6.3. Всі необхідні заходи

Термін «всі необхідні заходи» широко використовується в багатьох галузях промисловості та правових системах. Ним називають рівень зусиль, які необхідно витратити для досягнення бажаного рівня впевненості у результаті роботи певної системи.

Нетехнічне обстеження може бути єдиним видом діяльності, який можна проводити на певній території, або одним з декількох видів діяльності у більш широкому процесі розблокування території (ленд реліз). Для задоволення вимоги продемонструвати, що було вжито «всіх необхідних заходів» для ідентифікації, визначення і видалення всієї присутності і підозри на присутність мін і ВЗВ, нетехнічне обстеження повинно не тільки вживати «всіх необхідних заходів» при його проведенні, але також вживати принцип «всі необхідні заходи» у відношенні до всіх інших видів діяльності, пов'язаних з процесом розблокування території.

Приклади заходів, яких з високою вірогідністю варто очікувати при проведенні нетехнічного обстеження, серед іншого включають:

- a) Робити намагання зрозуміти природу та характеристики забруднення в районі проведення операцій;
- b) Визначити та отримати доступ до всіх релевантних джерел інформації включаючи, якщо є, історичні записи, колишні учасники бойових дій, постраждале населення, та польові локації;
- c) Продемонструвати, що збір інформації на місці було заплановано та проведено компетентними та акредитованими командами нетехнічного обстеження, які мали можливість контактувати з усіма релевантними джерелами інформації включно з жінками, дівчатами, хлопцями та чоловіками;
- d) Аналізувати інформацію з використанням всіх підходящих заходів для підтримки процесу прийняття рішень;
- e) Компетентні уповноважені особи приймають рішення на основі аналізу та перегляду всієї наявної інформації; та
- f) Застосовувати належні заходи управління якістю до людей, обладнання, процедур та інформації, що пов'язані з процесом нетехнічного обстеження.

Вживання «всіх необхідних заходів» базується на інтегрованій системі, яка охоплює всі аспекти етапів планування, операційної діяльності, аналізу та прийняття рішень. Вживання великої кількості зусиль тільки в якомусь одному аспекті навряд чи задовольнить цю вимогу, якщо подібні зусилля не вживаються в інших галузях.

МСПМД (IMAS) 07.11 містить більш детальніше пояснення концепції «всі необхідні заходи».

6.4. Процес прийняття рішень на основі фактів

Рішення про визначення ПМНР та ПНР та для ефективного і продуктивного виконання процесу щодо розблокування територій повинні прийматися на основі існуючих фактів. Якість, кількість та детальність наявних фактів значною мірою визначають якість та надійність прийнятих рішень.

Владні органи, агенції, організації та окремі люди, що задіяні у програмах поводження з мінами/ВЗВ, повинні бути готовими користуватися будь якими джерелами здобуття фактів, включаючи серед іншого:

- a) Факти стосовно типів наявного забруднення в театрі проведення операцій, видів тактики, що пов'язані з проведенням операцій, та вплив часу на стан операцій, їхнє розповсюдження та простежуваність;
- b) Факти, що їх було зібрано під час нетехнічних обстежень включно з кабінетними дослідженнями;
- c) Факти стосовно того, що було виявлено під час обстеження, а також про операції очищення на інших ділянках та в інших районах;
- d) Факти про надійність різних інформаційних джерел;
- e) Факти про взаємовідносини між висновками та рекомендаціями, що були отримані під час інших обстежень, та що пізніше було з'ясовано під час застосування техніки;
- f) Факти, що пов'язані з нещасними випадками з постраждалими та без постраждалих на територіях, яких було виключено, зменшено або очищено;
- g) Факти, що пов'язані з системами управління якістю, про процеси та їхні результати, відповідно до програм поводження з мінами/ВЗВ; та
- h) Факти, що пов'язані з моніторингом та оцінкою програм розблокування територій (ленд-реліз), включно з нетехнічним обстеженням.

Використання всіх доцільних аргументів на підтримку прийняття рішень повинно бути задокументовано для створення та підтримки атмосфери довіри до нетехнічного обстеження та до всього процесу розблокування територій. Подібні аргументи також треба мати для підтримки розслідувань справ щодо відповідальності.

7. Методологія проведення нетехнічного обстеження

Нетехнічне обстеження слід проводити в контексті сучасного розуміння типів, природи та характеристик забруднення в театрі проведення операцій.

Аналіз інформації про забруднення та ефективність и продуктивність реагування на нього, повинен бути постійним процесом, що складається з отримання оновленої інформації, коли вона стає доступною, включення цієї інформації в аналітичний процес, та розповсюдження покращеної інформації серед відповідних зацікавлених осіб. Владні органи, агенції та організації, що відповідають за аналіз даних, повинні забезпечити надання сучасної інформації організаціям, що відповідають за нетехнічне обстеження.

При проведенні кабінетних досліджень треба використовувати інформацію від усіх релевантних джерел, зокрема: історичні дані, поліція, військові, шпиталі, місцева влада,

землевласники, а також результати аналізу інших ділянок та виконання інших завдань. Інформацію треба аналізувати та класифікувати, якщо це можливо, та використовувати як основу для аналізу фактів, що відносяться до певного району/ділянки.

Визначення, отримання доступу та використання такої інформації складає частину того, що називається «вжити всіх необхідних заходів». Кабінетні дослідження повинні бути конкретними по відношенню до обставин, що пов'язані з районом або ділянкою.

Планування нетехнічного обстеження як мінімум вимагає наступних дій:

- a) Аналіз концепцій, критеріїв, політик та процедур, релевантних до нетехнічного обстеження, і які є ухваленими НОПМД;
- b) Аналіз всієї наявної інформації, що стосується даного району, включно з результатами кабінетних досліджень;
- c) Підтвердження вимог до збору інформації, як це визначено в НСПМД, а також будь яких додаткових вимог, що є специфічними для певної ділянки або обставин;
- d) Урахування вимог обстеження та потреб в конкретних ресурсах, навичках та/або можливостях, включно з можливістю доступу до релевантних ресурсів інформації, від жінок, дівчат, хлопців та чоловіків;
- e) Визначення будь яких аспектів обстеження, які вимагають додаткових заходів безпеки; та
- f) Розробка належної та ефективної методології проведення обстеження.

Процедури обстеження треба розробляти таким чином, щоб запобігти суб'єктивним твердженням дослідників, заохотити об'єктивний збір фактів, та задовольнити специфічні вимоги до безпеки, інформації та якості.

Під час нетехнічного обстеження необхідно проводити часті огляди інформації у світлі того, що вже було встановлено, або коли важлива додаткова інформація з інших джерел стала доступною. Конкретні огляди інформації треба проводити, коли потрапляє нова інформація, яка передбачає зміну будь якої попередньої оцінки або припущення, що їх використовували при розробці плану нетехнічного обстеження. Будь які зміни в плані проведення нетехнічного обстеження, що стали результатом подібних переглядів інформації, треба документувати з наведенням причин подібних змін.

Інформацію треба збирати з декількох джерел, перевіряти та класифікувати для підтримки процесу прийняття рішень. Якщо зібрано недостатньо інформації, яка дозволяє прийняти впевнене рішення про небезпечні райони, менеджери повинні розмірковувати, чи можуть надати додаткову інформацію додаткові нетехнічні або технічні дії. ПМНР/ПНР не можна визначати на основі недостатньої інформації, але можна визначати на основі прямих та непрямих доказів. Рекомендації відмовитись від нової інформації або виключити існуючі райони можна робити тільки на основі того, що було вжито «всіх необхідних заходів» для ідентифікації, визначення, або усунення підозри про наявність мін/ВЗВ.

Дані та інформацію треба збирати та записувати використовуючи формати звіту, що їх окреслено в НСПМД та з урахуванням будь яких інших додаткових вимог, що є притаманними для певної ділянки/району. Дослідницькі організації повинні встановити та виконувати належні процеси управління якістю у відношенні до нетехнічного обстеження та до збору, запису та звітуванню інформації. Звіти повинні направлятися в уповноважений орган або агенцію після завершення обстеження для внесення в релевантні бази даних.

Менеджери баз даних повинні забезпечити керівників та менеджерів команд обстеження копіями записів з баз даних включно з картами, для їхнього перегляду перед тим, як вони

формально будуть включені в бази даних. Будь які виявлені розходження, невідповідності або помилки треба виправити перед тим, як звіти розповсюдять. Відповідні коригуючі або превентивні заходи треба провадити згідно з формальними документованими процедурами.

Будь яке маркірування або огороження, пов'язані з нетехнічним обстеженням, повинні встановлюватися згідно вимог стандарту МСПМД (IMAS) 08.40.

Результати технічних робіт включно з очищенням, які провадитимуться після нетехнічного обстеження, повинні використовуватися як основа для аналізу якості нетехнічного обстеження і також повинні бути доступними для підтримки постійного процесу покращення.

Результати моніторингу території після її виключення, зменшення або очищення треба використовувати для оцінки ефективності нетехнічного обстеження, для визначення районів з ціллю їхнього покращення та для підтримки впевненості в результатах нетехнічного обстеження як частини процесу розблокування територій (ленд-реліз).

8. Джерела інформації

8.1. Загальні положення

Організації з проведення нетехнічного обстеження повинні забезпечити, щоб всі релевантні джерела збору фактів було визначено та інформацію від цих джерел було належним чином зібрано та записано.

Обстеження повинно бути структурованим таким чином, щоб процес опитування інформаторів жіночої або чоловічої статі, які конкретно обізнані про потенційно забруднені мінами/ВЗВ райони, був частиною всього процесу нетехнічного обстеження. Де це доцільно, треба проводити зустрічі з домогосподарствами, сімейними групами, інформаторами-жінками та дітьми окремо через те, що ці групи не зможуть повною мірою приймати участь у змішаних зібраннях різних груп.

Навряд чи буде можливим звертатися багато разів за інформацією про нові райони забруднення до одного і того ж інформатора, а повторні інтерв'ю можуть призвести до «втоми від обстеження». Плани щодо системного збору інформації повинні враховувати такі моменти і включати в себе заходи для усунення можливих пробілів, визнаючи велику цінність отриманої під час обстеження інформації.

8.2. Оцінка та класифікація джерел

Оцінка інформаційних джерел на основі фактів повинна проводитись на основі:

- a) Релевантного досвіду, що його було отримано під час нетехнічних операцій в будь якому іншому місці країни/регіону та в інших країнах;
- b) Розуміння історичних, соціальних, економічних та культурних факторів, пов'язаних з утриманням інформації та її наведенням різними інформаційними джерелами;
- c) Порівнянь між різними джерелами інформації;
- d) Порівнянь між отриманою інформацією та доказами, що їх було знайдено під час наступного проведення технічних заходів (якщо подібні заходи проводилися);
- e) Огляду інформаційних джерел в світлі результатів моніторингу території після виключення, зменшення або очищення; та

- f) Іншої релевантної інформації притаманній місцевим обставинам та умовам.

Якщо владні органи, агенції та організації вирішують розвивати класифікаційні системи по відношенню до різних інформаційних джерел, вони повинні робити це на основі об'єктивних фактів, а не на суб'єктивних міркуваннях.

Системи класифікації треба переглядати через належні часові інтервали для забезпечення того, щоб вони відображали сучасні результати аналізу фактів з усіх релевантних джерел.

Якщо класифікаційні системи було створено, можна розглядати наступні поширені види класифікацій:

- a) Прямі фізичні докази наявності мін/ВЗВ, які спостерігалися та записувалися членами дослідницької команди;
- b) Непрямі фізичні докази наявності мін/ВЗВ, які спостерігалися та записувалися членами команди обстеження;
- c) Інформація з джерел історичних даних та записів, які доказово є надійними та точними на основі порівняння з прямими доказами, що їх було отримано на інших ділянках/районах;
- d) Інформація від людей та установ, які є першоджерелами інформації. Такими джерелами інформації можуть бути чоловіки, жінки та діти з постраждалих громад, військові, поліція, жертви мін та інші люди, хто був свідком закладення мін або нещасних випадків, і т.д.;
- e) Інформація від людей та установ, які є другорядними джерелами інформації. Такі джерела не були свідками або учасниками закладення або доставки/використання мін/ВЗВ, але могли чути про загрози від першорядних джерел;
- f) Інформація від історичних джерел та записів, надійність та точність яких не було перевірено, або коли перевірка виявила ненадійність або неточність; та
- g) Інформація від інших людей та установ, які особисто не спостерігали і не приймали участь у закладенні або доставці/використанні мін/ВЗВ, але могли чути про загрози від інших сторін, яких не можна достовірно встановити як першорядні джерела;

Прямі докази можна в цілому класифікувати як такі, що надають більшої впевненості ніж непрямі докази, а першорядна інформація скоріш за все надає більшу впевненість, ніж другорядна, або більш неформальна інформація.

Урядові установи, агенції та організації повинні використовувати інші види класифікації, якщо це ефективно та продуктивно в умовах місцевих обставин та умов.

Урядові установи, агенції та організації повинні ідентифікувати та використовувати будь яку можливість для перевірки інформації шляхом порівнянь з прямими доказами, що їх отримано від технічних робіт та моніторингу території. Результати подібних перевірок потрібно брати до уваги під час проведення оглядів систем класифікації.

8.3. Використання території та доріг

Факт того, що територія або дороги використовуються місцевим населенням це фактор, який можна брати до уваги при оцінці нової інформації, або коли розглядається можливість виключення частини, або всіх існуючих небезпечних районів.

При оцінці рівню впевненості, який повинен асоціюватися з такою інформацією, треба вживати системний підхід беручи до уваги наступне:

- a) Розуміння типу, природи та розповсюдження будь якого забруднення, присутнього будь де в регіоні і особливо в безпосередній близькості;
- b) Чітке і точне визначення, яка саме територія/дорога оцінюється, яка використовується, а яка ні;
- c) Як ця територія/дорога використовувалася включно з глибиною будь яких інтрузивних дій, а також щільність та інтенсивність людського та механічного руху
- d) Як довго ця територія/дорога використовувалася, та чи були зареєстровані різні рівні інтенсивності діяльності на них в різні часи;
- e) Результати моніторингу інших районів, які оцінювалися у такий же спосіб.

Якщо доречно та ефективно це робити, треба визначити допоміжні зони та секції, щоб ідентифікувати різні райони, що їх використовували за іншим призначенням, або які мають різну історію використання.

8.4. Розподіл небезпечних районів на підрайони

Небезпечні райони (ПМНР/ПНР) треба розподіляти, якщо це буде корисним, для того, щоб ідентифікувати, визначити та описати більш точніше:

- a) Наявність різних типів забруднення або різних комбінацій цих типів;
- b) Різні рівні впевненості, що пов'язані з джерелами даних, та аналіз цих даних;
- c) Райони, які є підходящими для використання різних технічних засобів та/або методології;

Небезпечні райони треба визначити та описувати з достатньою детальністю та з більш дрібним поділенням, якщо це доречно, щоб підтримати ефективно та продуктивно майбутнє розгортання ресурсів для проведення подальших технічних та нетехнічних видів діяльності, що призведе до надійного та впевненого виключення, зменшення та/або очищення території для її продуктивного використання.

Більш дрібний розподіл треба використовувати для керування та допомоги в плануванні цільового технічного обстеження.

Більш дрібний розподіл треба в майбутньому аналізувати під час проведення технічних робіт в світлі нових фактів, коли їх буде знайдено.

9. Вимоги до команди нетехнічного обстеження

Нетехнічне обстеження повинно проводитись компетентним персоналом з використанням належного обладнання (акредитованим, де це потрібно) у відповідності до діючих стандартів проведення операцій та безпеки, та у відповідності до схвалених методик, задовольняючи вимоги НСПМД.

Команди нетехнічного обстеження повинні мати в своєму складі достатньо ресурсів, навичок, знань та можливостей для виконання нетехнічних видів діяльності у ефективний та продуктивний спосіб. Зокрема, вони повинні бути в змозі встановлювати зв'язок з місцевою владою, іншими зацікавленими сторонами та всіма джерелами інформації включно з жінками, дівчатами, хлопцями та чоловіками.

Операції нетехнічного обстеження підлягають вимогам внутрішнього та зовнішнього управління якістю. МСПМД (IMAS) 07.40 надає необхідні настанови.

10. Документація

Інформація, яку команди нетехнічного обстеження збирають, записують та звітують є важливим компонентом процесу розблокування територій (ленд-реліз). Якщо якість зібраних під час проведення нетехнічного обстеження інформації та даних не достатня, або якщо високоякісні дані погано записано та відзвітовано, тоді процес розблокування території буде не ефективним та може втратити довіру зацікавлених сторін.

Урядові установи, агенції та організації повинні забезпечити, щоб документація нетехнічного обстеження відповідала вимогам якості та відображала потреби усіх користувачів інформації. Належні системи управління якістю (забезпечення якості (ЗЯ) та контроль якості (КЯ) інформації) необхідно створити та запровадити для збору, запису та аналізу інформації, пов'язаної з нетехнічним обстеженням. Будь які недоліки в якості даних, інформації та документації нетехнічного обстеження необхідно розслідувати, та вживати необхідних коригуючих та запобіжних заходів для їх усунення.

Формат звітів, що використовуються в нетехнічному обстеженні, повинен бути встановленим НСПМД. Звіт повинен ідентифікувати та пояснювати рішення, що їх було прийнято під час обстеження, а також аргументи, які були підґрунтям тих рішень. Факти, що їх було отримано під час технічного обстеження, можуть узагальнюватися у звіті про обстеження, але всі первинні дані/факти повинні зберігатися та захищатися відповідними органами.

Інформацію треба збирати та записувати в системній манері. Де можливо, треба використовувати стандартну та перевірену систему управління інформацією та ГІС. Наставови щодо керування інформацією можна знайти в МСПМД (IMAS) 05.10.

Схеми розташування районів треба використовувати для нанесення рекомендованих меж ПМНР/ПНР та встановлення і ідентифікації геодезичних знаків разом із системою маркірування небезпеки. Також треба включити сюди іншу релевантну інформацію в допомогу планувальникам, аналітикам та тим, хто приймає рішення. Інформацію треба записувати в електронному вигляді, або маркірувати на топографічній карті або супутникових знімках, або на кальці. Якщо немає топографічних карт, інформацію треба записувати на картах місцевого виробництва. Деталізовані карти повинні показувати розташування будь яких прямих доказів забруднення мінами/ВЗВ та інші специфічні важливі ознаки.

Інформація, яку записали під час нетехнічного обстеження, повинна стати частиною документації, що є необхідною для передачі організаціям, які провадитимуть подальше технічне обстеження або очищення та остаточне розблокування території. Імена, вік, стать, посади та підписи ключових інформаторів також треба записувати.

Команди нетехнічного обстеження повинні мати можливість порівнювати результати їхніх обстежень з будь якою наступною інформацією, яка з'являється після очищення або після інших технічних робіт

11. Залучення громади

Місцеве населення повинно бути повністю включено в головні етапи процесу розблокування території, включно з нетехнічним обстеженням, щоб забезпечити належне використання землі після її розблокування. Залучення громади передбачає участь чоловіків, жінок та дітей, які мешкають або працюють в підозрюваному районі або біля нього, а також, де це доречно, треба залучати землевласників.

Необхідно розробити процес моніторингу території після її виключення, зменшення та очищення. Моніторинг повинен належним чином плануватися та узгоджуватися між

різними сторонами для того, щоб вимірити вплив виключеної території на місцеве життя та з'ясувати питання відповідальності та статусу земель у випадку якихось можливих нещасних випадків з мінами/ВЗВ.

12. Питання відповідальності

На готовність приймати ефективні рішення в процесі розблокування території, а також на можливість виключення території за допомогою нетехнічного обстеження сильно впливають міркування щодо питань відповідальності. Добре задокументований, прозорий, підтриманий доказами підхід до ідентифікації, визначення та усунення всякої присутності та підозри присутності мін/ВЗВ за допомогою застосування «всіх необхідних заходів» надає основні засоби вирішення питань відповідальності для створення атмосфери впевненості серед зацікавлених сторін та сприяє ефективному прийняттю рішень.

НОПМД повинен забезпечити, щоб питання відповідальності вирішувались за допомогою законодавства, певних політик, стандартів та інших належних документів, тому що вони пов'язані з виключенням території завдяки нетехнічному обстеженню, а також з іншими аспектами розблокування територій (ленд-реліз).

Цей стандарт не визначає умов для вирішення питань відповідальності. Водночас, загальні принципи відповідальності викладені в стандарті МСПМД (IMAS) 07.11

13. Зобов'язання і обов'язки

13.1. Національний орган з питань протимінної діяльності (НОПМД)

НОПМД зобов'язаний:

- a) Розробляти національні стандарти для нетехнічного обстеження у відповідності до політики розблокування території (ленд-реліз);
- b) Акредитувати організації для виконання нетехнічного обстеження;
- c) Готувати та публікувати стандарти та керівні принципи нетехнічного обстеження, в тому числі:
  - щодо забезпечення управління якістю, яке застосовується до контрактів та договорів нетехнічного обстеження;
  - для документації нетехнічного обстеження;
  - для вимог стосовно точності позиційної інформації;
- d) Використовувати інформацію, що зібрали під час процесу нетехнічного обстеження, щоб краще розуміти природу, ступінь та розповсюдження забруднення, та для підготовки розпоряджень по виконанню завдань та щорічних робочих програм;
- e) Визначати питання відповідальності у відношенні до операторів обстеження/очищення, окремих осіб, що провадять нетехнічне обстеження та місцевої громади згідно з національним законодавством; та
- f) Проводити моніторинг якості результатів розблокування території за допомогою нетехнічного обстеження.

Національний орган протимінної діяльності повинен встановити спеціальні критерії для виключення попередньо записаної підозрюваної території або для відмови від нової інформації завдяки нетехнічному обстеженню. Критерії, яких треба дотримуватися, повинні бути узгодженими проміж ключовими зацікавленими особами в тому числі окремі особи та організації, які провадять нетехнічне обстеження, ЦПМО, НОПМД, та місцева

група, яка відповідає за отримання території в користування (це може бути приватна особа або представник місцевого уряду).

13.2. Організація, що проводить обстеження

Організація, що проводить нетехнічне обстеження, повинна:

- a) Отримати акредитацію (від НОПМД, ЦПМО або їхнього еквіваленту), що є необхідною для проведення нетехнічного обстеження;
- b) Застосовувати національні стандарти нетехнічного обстеження. За відсутності національних стандартів організація повинна використовувати стандарти МСПМД (IMAS) або ті стандарти, що вказані в їхньому контракті чи договорі;
- c) Розробити стандартні оперативні процедури (СОП) для виконання нетехнічного обстеження;
- d) Збирати необхідну інформацію як того вимагає документація нетехнічного обстеження;
- e) Де це необхідно, проводити формальну передачу перевірених ділянок організаціям, що виконують подальшу роботу з ними;
- f) Вести та надавати документацію, яку вимагає НОПМД, або ЦПМО, або їхній еквівалент;
- g) За необхідністю, проводити відверті консультації з чоловіками та жінками з постраждалих громад відносно всіх рішень, прийнятих під час нетехнічного обстеження; та
- h) Шукати зворотного зв'язку з отримувачами звітів з точки зору оцінки якості, своєчасності та змісту всіх звітів.

За відсутності НОПМД або подібних структур, організація повинна взяти на себе додаткові обов'язки. Вони включають в себе допомогу приймаючій країні під час створення НОПМД та Центру протимінних операцій (ЦПМО) або їхнього еквіваленту, а також під час формування стандартів нетехнічного обстеження, включно зі стандартами забезпечення якості та контролю якості.

Додаток А
(Нормативні)
посилання

У зазначених нижче нормативних документах містяться положення, які в силу їх згадування в цьому тексті становлять положення цієї частини стандарту. Стосовно датованих посилань, вказані поправки до цих публікацій або перегляд будь-яких з них у цьому контексті не застосовуються. Проте, сторонам угод, заснованих на цій частині стандарту, рекомендується вивчити можливість застосування останніх видань нормативних документів, зазначених нижче. Що стосується недатованих посилань, то застосовується останнє видання згаданого нормативного документу. Реєстри наразі чинних стандартів ISO або EN ведуть члени ISO та IEC:

- a) МСПМД 04.10 Терміни та визначення
- b) МСПМД 07.30 Акредитація організацій з розмінування
- c) МСПМД 07.40 Моніторинг організацій з розмінування;
- d) МСПМД 08.10 Нетехнічне обстеження
- e) МСПМД 08.20 Технічне обстеження
- f) МСПМД 09.10 Вимоги до очищення;
- g) МСПМД 09.11 Очищення району боїв
- h) МСПМД 05.10 Управління інформацією з розмінування
- i) МСПМД 08.30 Документація після очищення
- j) МСПМД 08.40 Маркування небезпек, пов'язаних з мінами і ВЗВ
- k) МСПМД 09.20 Інспекція розмінованих територій
- l) МСПМД 09.50 Механічне застосування

Слід використовувати останні версії / видання цих посилань. ЖМЦГР зберігає екземпляри всіх посилань, що використовуються в цьому стандарті. ЖМЦГР також веде реєстр останніх версій / редакцій стандартів МСПМД, настанов і посилань, і з ним можна познайомитися на веб-сайті IMAS (<http://www.mineactionstandards.org/>).

Національні органи протимінної діяльності, роботодавці та інші зацікавлені органи та організації повинні отримати свої екземпляри перед початком програм протимінної діяльності

Облік і реєстрація поправок

Внесення поправок до МСПМД

Серія стандартів МСПМД підлягає офіційному перегляду на трирічній основі, проте це не виключає внесення поправок в межах цих трирічних періодів з причин операційної безпеки й ефективності або ж для редакційних цілей.

При внесенні поправок до цього МСПМД, їм надається номер, а дата і загальна інформація про відповідну поправку відображаються у нижченаведеній таблиці. Поправка також буде вказана на титульній сторінці МСПМД шляхом її зазначення під датою видання і фразою «містить поправку номер(-и) 1» тощо.

Після завершення офіційного перегляду кожного МСПМД можуть випускатися нові видання. Поправки, що були внесені до дати нового видання, будуть враховані в редакції нового видання, а таблиця обліку поправок буде очищена. Після цього облік поправок почнеться знову до того часу, поки не буде проведено новий перегляд.

Версіями МСПМД з останніми поправками є версії, розміщені на веб-сайті МСПМД за адресою www.mineactionstandards.org

Номер	Дата	Інформація про поправку
1	1 березня 2010р.	1.Оновлено адресу ЮНМАС. 2.Оновлено визначення НОПМД. 3.Включено примітку в пункті 3, що ВЗВ включає невибухлі суббоеприпаси 4.Незначні зміни для забезпечення гендерних питань. 5.Видалення Додатку В з серії стандартів МСПМД, і перейменування Додатку С на В та D на С
2	1 березня 2013р.	1.Переглянуто визначення впливу від розробки Міжнародних технічних норм для боеприпасів (МТНБ) IATG (серпень 2012). 2.Оновлено вступ. 3.Включення нових визначень для нетехнічного обстеження, технічного обстеження, виключеної території, зменшеної території та очищеної території. Включення терміну «зменшити / зменшення» в усьому тексті документа. 4.Генеральне редагування всього тексту. 5.Зміна нумерації МСПМД 08.10. 6.Оновлено нормативні посилання в додатку А 7.Видалено додатки В, С, D.